

Opis źródła:

Fragment pracy naturalizowanego amerykańskiego obywatela Alfreda P. Schultza. Pochodzący z Niemiec Schultz był lekarzem i pasjonatem eugeniki. Przedstawiał on Niemcy prowadzące jego zdaniem od czasów Bismarcka wzorową politykę migracyjną jako wzór. Chwalił m.in. rugi pruskie czy politykę germanizacji.

Miejsca wydania:

Alfred P. Schultz, *Race or mongrel: a brief history of the rise and fall of the ancient races of earth: a theory that the fall of nations is due to intermarriage with alien stocks: a demonstration that a nation's strength is due to racial purity: a prophecy that America will sink to early decay unless immigration is rigorously restricted.* Boston 1908.

Treść źródła:

W odniesieniu do Polaków, Niemcy prowadzą tę samą politykę powolnej i dokładnej asymilacji. Liczba Polaków, którzy zostali wcieleni do Prus sto trzydzieści pięć lat temu, wynosiła mniej niż milion; ludność Niemiec wynosiła wówczas ponad dwadzieścia milionów. Niemcy zapewnili Polakom szkoły publiczne, w których językiem wykładowym był polski, a niemiecki był uczony jako język obcy. Stopniowo niemiecki stawał się językiem wykładowym w różnych przedmiotach, a w tym roku zaczęto używać niemieckiego jako języka wykładowego we wszystkich przedmiotach. Niemcy ucywilizowali i zniemczyli Polaków. Polacy z Niemiec różnią się od Polaków z Austrii i Rosji tak samo, jak Włosi z północy różnią się od Włochów z południa.

Sto pięćdziesiąt lat temu Polacy z Prus byli niemiecko-słowiańskimi mieszkańcami, a ich nieudolność jest potwierdzona na każdej stronie ich historii. Niemcy nie są chętni, by zastąpić polskojęzycznego mieszkańca niemieckojęzycznym mieszkańcem. Chcą tam Niemców. I udaje im się to. Dziś w wschodnich prowincjach Niemiec żyje 7 808 808 Niemców i 3 081 832 Polaków. Nie chcą szybko asymilować Polaków. Są zadowoleni, jeśli liczba Polaków, których asymilują, plus ci, którzy emigrują, jest nieco większa niż wskaźnik urodzeń. „W naturze szlachetne wzrosty są powolne.”

W miarę jak Niemcy się rozwijają, potrzebują pracowników. Słowianie z Rosji i Austrii mają pozwolenie na przyjazd do Niemiec i zarabianie pieniędzy, ale nie mają pozwolenia na

osiedlenie się w Niemczech. Rosyjscy i austriaccy Polacy są zmuszani co roku opuszczać Niemcy na kilka miesięcy. Gdy czasy stają się mniej pomyślne, Niemcy wydalają wszystkich zagranicznych robotników. Milionerzy i właściciele ziemscy protestują przeciwko tej restrykcyjnej polityce i określają ją jako nieludzką, niezgodną z duchem czasu, okrutną, sprzeczną z duchem czasu i co tylko. Niemiecki naród jednak nie pozwoli, by jego rasa się pogorszyła ani dla francuskich frazesów, ani dla dobra właścicieli ziemskich i milionerów.

(tłum. M. Maleszka)

Słowniczek pojęć:

Schultz używa na Polaków z Prus określenia *mongrel* znaczącego nie tle mieszaniec co kundel.

Wskazówki:

Tekst ten powinien zostać opracowany podczas zajęć poświęconych germanizacji i rusyfikacji. Można pokazać za jego przykładem, że tego typu polityka była chwalona i stawiana za wzór w różnych krajach.

Pytania do źródła:

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy):

1. Jaki stosunek do Polaków ma autor tekstu?
2. Jak ocenia niemiecką politykę edukacyjną wobec Polaków?
3. Do jakich działań rządu niemieckiego odnosi się w przytoczonym fragmencie autor?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony): pytania dla poziomu podstawowego, a ponadto:

1. Z jakimi prądami ideowymi wiąże się przytoczony fragment?
2. Czy zdaniem autora „dzikich Polaków” udało się ucywilizować? Czy cywilizowanie jest równoznaczne z germanizowaniem?

Literatura pomocnicza:

G. Kucharczyk, *Długi kulturkampf. Pruskie i niemieckie wojny kulturowe przeciw Polsce w latach 1795-1918*, Warszawa 2020.

Najważniejsze cezury.

1885 – rozpoczęcie polityki rug pruskich

1894 – założenie hakiety.

1901 – Strajk dzieci we Wrześni.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Mateusz Maleszka